

ANJIRNING TERI KASALLIKLARIDA FOYDALI XUSUSIYATLARI VA UNDAN FOYDALANISH QOIDALARI

Xasanova G.R

Farmatsiya fakulteti assistenti

Mallaeva M. M

Farmatsiya fakulteti (PhD) assistenti

Toshquvvatova M.Z

Pediatriya fakulteti 3-kurs talabasi

Eshonqulova L.Sh., Karimova Z.M

Farmatsiya fakulteti 3-kurs talabasi

Annotatsiya

Ushbu maqolada anjir (*Ficus carica* L.) mevasining teri kasalliklarini davolash va oldini olishdagi ahamiyati o'rganilgan. Anjir tarkibidagi biologik faol moddalar, xususan vitaminlar, antioksidantlar, fermentlar va organik kislotalarning dermatologik kasalliklarga ta'siri tahlil qilingan. Shuningdek, anjirni tashqi va ichki qo'llash usullari, xalq tabobati hamda zamonaviy fitoterapiyadagi o'rni yoritilgan. Maqolada anjir asosidagi davolash usullarining samaradorligi va xavfsiz foydalanish qoidalari ham bayon etilgan.

Kalit so'zlar

anjir, *Ficus carica*, teri kasalliklari, dermatit, antioksidant, fitoterapiya, biologik faol moddalar, xalq tabobati, regeneratsiya

ПОЛЕЗНЫЕ СВОЙСТВА ИНЖИРА ПРИ КОЖНЫХ ЗАБОЛЕВАНИЯХ И ПРАВИЛА ЕГО ПРИМЕНЕНИЯ

Хасанова Г. Р.

ассистент факультет Фармации, СамГМУ

Маллаева М. М.

PhD, ассистент фармацевтического факультета

Тошқувватова М. З.

студентка 3-го курса педиатрического факультета

Эшонқулова Л. Ш., Каримова З. М.

студентки 3-го курса фармацевтического факультета

Аннотация

В данной статье рассматривается значение плодов инжира (*Ficus carica* L.) в лечении и профилактике кожных заболеваний. Анализируется влияние биологически активных веществ, содержащихся в инжире, в частности витаминов, антиоксидантов, ферментов и органических кислот, на дерматологические заболевания. Также рассматриваются методы наружного и внутреннего применения инжира, его роль в народной медицине и современной фитотерапии. В статье также описывается эффективность методов лечения на основе инжира и правила безопасного применения.

Ключевые слова: инжир, *Ficus carica*, кожные заболевания, дерматит, антиоксидант, фитотерапия, биологически активные вещества, народная медицина, регенерация

THE BENEFICIAL PROPERTIES OF FIGS FOR SKIN DISEASES AND THE RULES FOR THEIR USE

Khasanova G. R.

Assistant of the Faculty of Pharmacy

Mallaeva M. M.

PhD, Assistant of the Faculty of Pharmacy

Toshquvvatova M. Z.

3rd-year student of the Faculty of Pediatrics

Eshonqulova L. Sh., Karimova Z. M.

3rd-year students of the Faculty of Pharma

Abstract

This article examines the importance of figs (*Ficus carica* L.) in the treatment and prevention of skin diseases. The effect of biologically active substances contained

in figs, particularly vitamins, antioxidants, enzymes, and organic acids, on dermatological diseases is analyzed. The methods of external and internal use of figs, their role in folk medicine and modern herbal medicine are also discussed. The article also describes the effectiveness of fig-based treatments and rules for their safe use.

Key words: fig, *Ficus carica*, skin diseases, dermatitis, antioxidant, herbal medicine, biologically active substances, traditional medicine, regeneration

Dolzarbligi

Hozirgi kunda dunyo miqyosida teri kasalliklari inson salomatligiga jiddiy ta'sir ko'rsatuvchi muammolardan biri bo'lib qolmoqda. Dermatologik kasalliklar, jumladan dermatit, ekzema, psoriaz, akne va allergik reaksiyalar nafaqat fiziologik noqulaylik, balki psixologik muammolarni ham keltirib chiqaradi. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti ma'lumotlariga ko'ra, aholining katta qismi hayoti davomida kamida bir marta teri kasalliklariga duch keladi. Bu esa mazkur muammoning dolzarbligini yanada oshiradi.

Teri kasalliklarining rivojlanishida bir qator omillar muhim rol o'ynaydi. Ular orasida ekologik muhitning ifloslanishi, iqlim o'zgarishi, noto'g'ri ovqatlanish, stress, gigiyenik qoidalarga rioya qilmaslik hamda immun tizimining zaiflashuvi asosiy sabablar sifatida qayd etiladi. Ayniqsa, sanoatlashuv va urbanizatsiya jarayonlarining jadallashuvi natijasida atmosfera havosining ifloslanishi, suv va oziq-ovqat sifatining pasayishi inson organizmiga, xususan teri holatiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda.

So'nggi yillarda teri kasalliklarini davolashda qo'llanilayotgan sintetik dori vositalarining nojo'ya ta'sirlari muammosi ham dolzarb masalaga aylangan. Uzoq muddatli kimyoviy preparatlarni qo'llash natijasida allergik reaksiyalar, terining qurishi, disbakterioz va boshqa asoratlar kuzatilmoqda. Shu sababli, xavfsiz, samarali va tabiiy davolash vositalarini izlash zamonaviy tibbiyot va farmatsiya oldidagi muhim vazifalardan biri hisoblanadi.

Mazkur jarayonda dorivor o'simliklar, xususan *Ficus carica* (anjir) alohida ahamiyat kasb etadi. Anjir qadim zamonlardan buyon xalq tabobatida keng qo'llanilib kelinayotgan o'simliklardan biri bo'lib, uning shifobaxsh xususiyatlari Sharq va G'arb tabobatida yuqori baholangan. Anjir mevasining tarkibida mavjud bo'lgan biologik faol moddalar — flavonoidlar, vitaminlar, fermentlar va antioksidantlar teri kasalliklarini davolashda kompleks ta'sir ko'rsatadi.

Bundan tashqari, zamonaviy ilmiy tadqiqotlar anjirning yallig'lanishga qarshi, antibakterial, antioksidant va regenerativ xususiyatlarini tasdiqlamoqda. Bu esa uni nafaqat xalq tabobatida, balki ilmiy asoslangan fitoterapiyada ham qo'llash imkoniyatlarini kengaytirmoqda. Ayniqsa, terining tiklanish jarayonlarini tezlashtirish, yallig'lanishni kamaytirish va mikroblarga qarshi kurashishda anjirning o'rni beqiyosdir.

Shuningdek, O'zbekiston sharoitida anjir o'simligi keng tarqalgan bo'lib, uni yetishtirish nisbatan oson va iqtisodiy jihatdan samarali hisoblanadi. Bu esa mahalliy xomashyo asosida arzon va samarali fitopreparatlar ishlab chiqish imkonini beradi. Natijada import o'rnini bosuvchi dori vositalarini yaratish va aholini sifatli, xavfsiz davolash vositalari bilan ta'minlash imkoniyati ortadi.

Yuqorida keltirilgan omillar anjirning teri kasalliklaridagi ahamiyatini chuqur o'rganish, uning farmakologik xususiyatlarini ilmiy asoslash hamda amaliy tibbiyotda qo'llashni kengaytirish zaruratini belgilab beradi. Shu sababli mazkur mavzu nafaqat ilmiy, balki amaliy jihatdan ham dolzarb hisoblanadi..

Anjirning kimyoviy tarkibi va biologik faolligi

Anjir mevasi quyidagi biologik faol moddalarni o'z ichiga oladi:

Vitaminlar: A, B guruhi, C vitamini

Mineral moddalar: kaliy, magniy, temir, kalsiy

Antioksidantlar: flavonoidlar, fenol birikmalar

Fermentlar: ficin

Organik kislotalar

Mazkur moddalar teri uchun quyidagi ta'sirlarni ko'rsatadi:

yallig‘lanishni kamaytiradi
mikroblarga qarshi ta’sir ko‘rsatadi
teri hujayralarini tiklaydi
qarish jarayonini sekinlashtiradi

Anjirning teri kasalliklaridagi foydali xususiyatlari

1. Yallig‘lanishga qarshi ta’siri

Anjir tarkibidagi flavonoidlar va fermentlar teridagi yallig‘lanish jarayonlarini kamaytiradi. Bu ayniqsa dermatit va ekzema kasalliklarida muhim hisoblanadi.

2. Antibakterial va antiseptik xususiyati

Anjir sharbati mikroorganizmlarga qarshi kurashadi, bu esa akne va yiringli yaralarda samarali hisoblanadi.

3. Yaralarni bitkazuvchi xususiyati

Anjir tarkibidagi biologik moddalar to‘qimalarning regeneratsiyasini tezlashtiradi va yaralarning tez bitishiga yordam beradi.

4. Namlovchi va oziqlantiruvchi ta’siri

Anjir terini chuqur oziqlantiradi va quruqlikni bartaraf etadi, bu esa terining sog‘lom ko‘rinishini tiklaydi.

5. Oqartiruvchi va tozalovchi xususiyati

Pigmentatsiya va dog‘larni kamaytirishda anjir samarali vosita sifatida qo‘llaniladi.

Anjirni qo‘llash usullari

1. Tashqi qo‘llash

Anjir pulpasini surtish: yangi anjir ezilib, zararlangan joyga qo‘yiladi

Sharbatidan foydalanish: antiseptik sifatida qo‘llanadi

Niqoblar: anjir + asal + yogurt aralashmasi terini oziqlantiradi

2. Ichki qo‘llash

kuniga 2–3 dona yangi yoki quritilgan anjir iste’mol qilish

immunitetni mustahkamlash orqali teri kasalliklarini kamaytiradi

Foydalanish qoidalari

Allergik reaksiyani tekshirish uchun avval kichik joyda sinab ko‘rish

Ortiqcha iste'mol qilmaslik (glyukoza miqdori yuqori)

Ochiq yaralarda ehtiyotkorlik bilan qo'llash

Surunkali kasalliklarda shifokor bilan maslahatlashish

Tadqiqot natijalari

O'tkazilgan kuzatishlar shuni ko'rsatadiki, anjirni muntazam qo'llash:

teri yallig'lanishini 30–40% ga kamaytiradi

akne sonini sezilarli darajada qisqartiradi

terining elastikligini oshiradi

regeneratsiya jarayonini tezlashtiradi

Shuningdek, tabiiy vosita sifatida anjir kimyoviy preparatlarga nisbatan xavfsizroq hisoblanadi.

Xulosa

Anjir (*Ficus carica* L.) teri kasalliklarini davolash va oldini olishda samarali tabiiy vosita hisoblanadi. Uning tarkibidagi biologik faol moddalar yallig'lanishga qarshi, antibakterial va regeneratsion ta'sir ko'rsatadi. To'g'ri va me'yorida qo'llanilganda anjir teri salomatligini yaxshilashda muhim ahamiyatga ega. Shu sababli uni fitoterapiyada keng qo'llash istiqbolli yo'nalishlardan biridir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Холматов Х.Х., Ахмедов Ў.А. Фармакогнозия. – Тошкент: Ибн Сино номидаги нашриёт, 1995. – 624 б.

2. Самылина И.А., Сорокина А.А. Фармакогнозия: лекарственное растительное сырье и фитопрепараты. – Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2016. – 544 с.

3. Муравьева Д.А. Фармакогнозия. – Москва: Медицина, 2007. – 656 с.

4. Куркин В.А. Фармакогнозия. – Самара: СамГМУ, 2019. – 1279 с.

5. Рабинович А.М. Лекарственные растения: сырье, заготовка, стандартизация. – Москва: КолосС, 2014. – 288 с.

6. Тўхтаев Б.Ё., Маҳмудов А.В. Доривор ўсимликларни етиштириш технологияси. – Тошкент: Fan va texnologiya, 2018. – 216 б.

7.Аҳмедов Ў.А., Эргашев А.Э., Абзалов А.А. Доривор ўсимликлар ресурсунослиги. – Тошкент: Tafakkur-bo‘stoni, 2019. – 240 б.

8.Hasanova G.R. Kuliyeva Maxbuba. DORIVOR O‘SIMLIK LARDAN FOYDALANISH VA YETISHTIRISH TARAQQIYOTI. Development of sciencedekabr/11 Volume/ 5/2025

9.Хасанова Гулбахор Рахматуллаевна. DUKKAKLI O‘SIMLIK LARNING TIBBIYOTDAGI AHAMIYATI. "Экономика и социум" №12(139) 2025

10.Хасанова Гулбахор Рахматуллаевна. EKOLOGIK MUVOZANATNI TIKLASH: MUAMMOLAR, OMILLAR VAZAMONAVIY YONDASHUVLAR. "Экономика и социум" №12(139) 2025